روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷
تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

روزنامه شرق

شنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۴ • ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۷ • ۱۳ دسامبر ۲۰۲۵ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۲۷۸ • ۱۲+۶۸ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۱:۵۹ • اذان مغرب ۱۷:۱۲ • اذان صبح فردا ۵:۳۶ • طلوع آفتاب ۷:۰۶

همایش پاییزی تای‌چی به مناسبت روز مادر و با حضور وی مین شی، استاد بزرگ سبک وو، صبح جمعه ۲۱ آذرماه ۱۴۰۴ در میدان ورزش پارک ملت تهران برگزار شد.
عکس: پیام ثانی، مهر

instagram:sharghdaily1 twitter:sharghdaily youtube:sharghdaily Telegram:SharghDaily aparat:tasvirshargh www.sharghdaily.com

سه خبر

۶ ماه

بر اساس تصمیم کمیته تخصصی دولت در طرح بنزین سه‌نرخی، سهمیه ماهانه ۶۰لیتری بنزین با نرخ ۱۵۰۰ تومان حداکثر تا شش ماه قابل ذخیره در کارت سوخت است و هرگونه مازاد بعد از این مدت به طور خودکار حذف می‌شود. بنابراین هر خودرو می‌تواند نهایتا ۳۶۰ لیتر بنزین ۱۵۰۰تومانی در کارت خود داشته باشد. هدف از این محدودیت، مدیریت مصرف سوخت، جلوگیری از قاچاق و شفاف‌سازی نظام سهمیه‌بندی اعلام شده است. همچنین سهمیه ۱۰۰لیتری بنزین با نرخ ۳۰۰۰ تومان که در قالب طرح سه‌نرخی ارائه می‌شود، قابل ذخیره‌سازی نیست. اگر این سهمیه در ماه مصرف نشود، به ماه بعد منتقل نخواهد شد و از بین می‌رود.

۳۰ دقیقه

ایلنا: رئیس انجمن بیماری‌های سینه ایران، ناهید نفیسی، گفت: «در ایران، بین ۳۰ تا ۴۰ دقیقه یک خانم به سرطان سینه مبتلا می‌شود. همچنین هر سال ۲۰ هزار بیمار جدید شناسایی می‌شود. سن ابتلا به سرطان سینه در کشور ۱۰ سال پایین‌تر از میانگین جهانی است». رئیس انجمن بیماری‌های سینه ایران در ادامه خاطرنشان کرد: «بین ۲۵ تا ۳۰ درصد از بیماران زیر ۴۰ سال سن دارند و نیمی از بیماران زیر ۵۰ سال هستند. همچنین بین سه تا پنج درصد از بیماران زیر ۳۰ سال هستند».

۷۵۰ شهر

ایرنا: علی بیت‌اللهی، مشاور رئیس سازمان حفاظت محیط زیست گفت: «پدیده فرونشست زمین در برخی از نقاط کشور حتی به ۴۰ سانتی‌متر هم رسیده است. از نظر کسری منابع آب زیرزمینی، ایران پس از چین و آمریکا در رتبه سوم جهان قرار دارد، اما از لحاظ تعدد پهنه‌های فرونشستی با نرخ بالا، ایران بی‌تردید رتبه نخست را دارد. در ۱۸ استان از ۳۱ استان کشور نرخ فرونشست بیش از ۱۰ سانتی‌متر در سال است و حدود ۷۵۰ شهر کشور بر روی زون‌های فرونشستی یا در مجاورت آنها قرار دارند که نشان‌دهنده گستردگی بالای این پدیده در ایران است».

شام آخر مه‌دود

سعیدنبی
مستندساز

انگار داوینچی می‌خواست در یک تابلوی نقاشی، تمام تضادهای بشر را جا دهد؛ وفاداری و خیانت، آرامش و آشفتگی. تهران نفس‌گیر و سنگین شد و مردمش بی‌رمق، در یک اضطرار مزمن، روبه‌روی تهدید مستقیم آلودگی هوا قرار گرفتند. کشتار و جان‌سوز؛ دو واژه‌ای که چکیده هشدار معاون اجرائی رئیس‌جمهور است: «اگر آلودگی جان‌سوز هوا بیشتر شود، کشتار می‌کند» و این گفتار نه‌فقط یک شعار سیاسی، بلکه انعکاس داده‌های گزارش رسمی سازمان محیط زیست است.

در سراسر این سرزمین، آنچه در ظاهر «آلودگی هوا» نامیده می‌شود فقط یک لایه ظاهری از بحران ایجادشده در شبکه درهم‌تنیده هوا، خاک و آب است که در حال تخریب هستند. اینجا آلودگی دیگر جزیره‌ای نیست و ماهیتی سیستماتیک یافته است. جریانات سطحی آلوده با نفوذ جزئی به آب زیرزمینی، مناطق گسترده‌ای را تحت تأثیر قرار می‌دهند. شاخص‌های کیفی آب در بسیاری نقاط احتمالا بالاتر از استانداردها می‌شوند؛ چراکه سهل‌انگاری و بی‌اعتنایی مدیریتی، چرخه‌ای پایدار از «انباشت خطا» ایجاد کرده است.

بر اساس گزارش نیمه اول آذر ۱۴۰۴ سازمان حفاظت محیط زیست، نیروگاه‌هایی که از سوخت‌های نفتی با محتوای سولفور بالا استفاده می‌کنند، بیشترین سهم را در آذر ۱۴۰۴ در انتشار دی‌اکسید گوگرد و شکل‌گیری ذرات ثانویه سولفات داشته‌اند. همچنین طبق نتایج منشأیابی، سهم منابع مختلف در تولید ذرات ریز معلق شامل حدود ۴۵ درصد ناوگان دیزلی فرسوده، ۱۵ درصد خودروهای بنزینی، ۲۵ درصد نیروگاه‌ها و صنایع پیرامونی و ۱۰ درصد گردوغبار و ساخت‌وساز است.

وجود نیترات، سولفات، فلزات سنگین و هیدروکربن‌های چندحلقه‌ای در هوای تهران در گزارش سازمان محیط زیست تأیید شده است. این ترکیبات سلامت ریه و قلب انسان را تهدید می‌کنند. در ادامه این چرخه باطل، کارشناسان آبی معتقدند طی یک بارش باران معمولی که بسیاری برای آن دست به دعا برداشته‌اند، دی‌اکسید گوگرد و اکسیدهای نیتروژن موجود در هوای آلوده با بخار آب، ترکیب شده و ذرات ثانویه اسیدی تولید می‌شود که عامه مردم به آن باران اسیدی می‌گویند.

این باران سبب می‌شود نیترات، فلزات سنگین، فاضلاب خام، پساب صنعتی و سایر رسوبات وارد آب و خاکی شود که نه رنگ عوض می‌کند و نه هشدار می‌دهد، بلکه با سکوتی مهیب نقطه خطرناک «بی‌تضمینی» سلامت انسان را رقم می‌زند.

بحرانی که در ادوار گذشته در خوزستان ثبت شده است: ۲۲۳۵ نفر به بیمارستان مراجعه کردند، ۷۳ نفر بستری شدند و یک نفر در ICU تحت مراقبت قرار گرفت. با این حال، آنچه برای متخصصان حیرت‌آور است، نه حجم آلودگی، بلکه بی‌تحرکی ساختار مدیریتی در برابر خط قرمزهای سلامت عمومی است. گویی این چرخه فرساینده خطرناک نه یک تهدید حیاتی برای نسل حال و آینده، بلکه موضوعی فرعی و قابل چشم‌پوشی است و تصمیمات مرتبط با آن اغلب مقطعی گرفته می‌شوند. انگار آلودگی هوا و تبعات اقتصادی و اجتماعی ناشی از آن، تعطیلی مدارس، تغییر ساعات کاری و توصیه به ماندن در خانه بخشی از «روال عادی» منطق مدیریتی و استعاره‌ای از ناکارآمدی نهادهای اجرائی شده که صورت این مسئله بحرانی را ساده‌انگاری می‌کند.

در چنین شرایطی، سیاست‌گذاری محیط زیست بیش از آنکه مبتنی بر تحلیل داده و آینده‌نگری باشد، به واکنش‌های پساوقوع بدل شده است. تا آلودگی به آستانه خفگی نرسد، کمتر اقدامی انجام می‌شود و وقتی می‌شود، بیشتر جنبه تسکینی دارد تا درمانی.

در این برهه زمانی همچنان این سؤال اصلی پابرجاست: وقتی داده‌ها و نقش دستگاه‌ها مشخص است، آیا رئیس سازمان محیط زیست حاضر است طبق اصل ۵۰ قانون اساسی، قانون هوای پاک و در حمایت از سلامت مردم، غبار نشسته بر محاسبات سیاسی ناشی از وفاق را شسته و این گزارش عملکرد را به مراجع قضائی ارجاع دهد؟ و آیا مدعی‌العموم خسارات این تعارض ساختاری را موضوع اقدام قضائی قرار دهد و دستگاه‌های مسئول را تا ارائه داده‌های شفاف و قابل راستی‌آزمایی، ملزم و پاسخ‌گو کند؟

تجربه جهانی برای کشورهایی که شرایط مشابه ایران همچون «مه‌دود بزرگ لندن»، «آلودگی یوکاایچی ژاپن»، «مه‌دود لس‌آنجلس»، «هوا مرگ چین» و «خفگی دهلی» داشته‌اند، نشان می‌دهد این کشورها با کاهش سولفور سوخت، نوسازی ناوگان و شفافیت نهادی در یک بازه زمانی مشخص کیفیت هوا را اصلاح کرده و منابع آب و خاک را بهبود وضعیت داده و در این میان برخی مدیران متخلف استعفا داده یا پیگرد قانونی شدند.

در ایران اما سخنان رئیس‌جمهور که در جمع فعالان فرهنگی و فرهیختگان گفت «فکر کنید اینجا ژاپن است»، اکنون بسیار تأمل‌برانگیز است؛ چراکه اگر تهران قرار است شبیه ژاپن شود، مدیران باید تصمیم‌های قاطع بگیرند، ترک فعل کنندگان محاکمه یا برکنار شوند و خطوط قرمز سلامت شهروندی تعیین و رعایت شود. پیشنهاد می‌شود رئیس سازمان حفاظت محیط زیست بحران آلودگی هوای آذرماه ۱۴۰۴ را که سبب شد تهران آلوده‌ترین شهر جهان شود، رسما نام‌گذاری کند. قطعا این امر، علاوه بر ثبت تاریخی، ابزار فشار نظارتی خواهد شد تا روح مدیریتی بازسازی شده و سرزمین دوباره نفس بکشد.

رسانه‌خوانی

تایم، شخصیت سال ۲۰۲۵ را انتخاب کرد

«معماران هوش مصنوعی» به عنوان شخصیت سال مجله تایم انتخاب شدند. این اولین باری نیست که این مجله یک موجود غیرانسانی را به عنوان محور شخصیت سال خود انتخاب می‌کند. انتخاب سال ۲۰۲۵ نشان‌دهنده تسلط هوش مصنوعی در اخبار، بحث‌های عمومی و همچنین نگرانی‌های مدرن درباره ظهور آن است.

به گزارش بی‌بی‌سی، امسال دو جلد برای این مجله وجود دارد: یکی اثری هنری که حروف هوش مصنوعی «ای‌آی» را در میان شماری کارگر به تصویرمی‌کشد و دیگری نقاشی‌ای که بر پیشگامان این فناوری تمرکز دارد. این بار در این تصویر معروف، جنسن هوانگ مدیرعامل انویدیا، مارک زاکربرگ رئیس متا، ایلان ماسک مالک شبکه اجتماعی ایکس، سم آلتمن مدیرعامل اوپن اِی‌آی و فی‌فی لی از پیشگامان هوش مصنوعی بر روی جلد مجله تایم قرار دارند. به گزارش یورونیوز این انتخاب از نظر کارشناسان تأکیدی بر تأثیر هوش مصنوعی است و نشان می‌دهد هوش مصنوعی و شرکت‌های وابسته به آن با چه سرعتی در حال دگرگون‌کردن جامعه هستند. هوش مصنوعی امسال تیتر اول رسانه‌ها بود و بسیاری نگرانی خود را درمورد خطرات احتمالی آن ابراز کرده بودند. در دنیای فرهنگ، تجاوز هوش مصنوعی به حوزه‌های خلاقیت در صدر بحث‌ها بوده و منجر به درخواست‌هایی برای حفاظت بیشتر شده است. این مجله سال ۲۰۲۵ را سالی ذکر کرد که در آن پتانسیل هوش مصنوعی «غرش‌کنان به پیش آمد»، آن‌هم بدون هیچ راه برگشتی. سومین بار است که این مجله یک موجود غیرانسانی را به عنوان شخصیت سال خود انتخاب می‌کند. در سال ۱۹۸۲ میلادی، رایانه شخصی به عنوان «ماشین سال» انتخاب شد و در سال ۱۹۸۸ «زمین در معرض خطر» به عنوان «سیاره سال» انتخاب شد. این مجله از سال ۱۹۲۷ میلادی سالانه شخصیت سال خود را انتخاب می‌کند. حالا مجله تایم اعلام کرد: «به خاطر ارائه عصر ماشین‌های متفکر، به خاطر شگفت‌زده‌کردن و نگران‌کردن بشریت، به خاطر دگرگون‌کردن حال و فراتررفتن از ممکن‌ها، معماران هوش مصنوعی شخصیت سال ۲۰۲۵ تایم هستند». سم جیکوبز، سردبیر تایم، در مقاله‌ای در توضیح این انتخاب نوشت: «شخصیت سال، راهی قدرتمند برای جلب توجه جهان به افرادی است که زندگی ما را شکل می‌دهند. امسال هیچ‌کس تأثیر بیشتری از افرادی که هوش مصنوعی را طراحی کرده و ساخته‌اند، نداشته است». عنوان شخصیت سال به «شخص یا اشخاصی اختصاص داده شده که بیشترین تأثیر را بر اخبار و زندگی ما، چه خوب و چه بد، داشته‌اند و آنچه را درمورد سال مهم بود، چه خوب و چه بد، تجسم بخشیده‌اند».

طنزخوانی

تهی‌شدن خیار از معنا

- این برنامه جدید رپ رو دیدی؟
+ نه. سروصدا کرده؟
- آره. خیار هم شده ۹۰ هزار تومن.
+ عجب تحلیل هوشمندانه‌ای.
- کدوم تحلیل؟
- همین که این برنامه‌ها رو درست می‌کنن تا حواس مردم رو از قیمت خیار پرت شه.
- من همچین چیزی نگفتم.
+ پس میخوای تلویحا بگی وضعیت خیاریه؟
- به‌هیچ‌وجه.
+ پس برای چی یهو بحث خیار رو پیش کشیدی؟
- مگه حتما باید ربطی داشته باشه؟
+ نباید داشته باشه؟
- این‌همه کار بی‌ربط انجام می‌شه، اینم روش.
+ مثل همین برنامه رپ؟
- دقیقا.
+ الان نون تو کار بی‌ربطه.
- این نونا خوردن نداره.
+ آرداشون بده.
- آره. منم جدیدا ترش می‌کنم. دولتیه؟
+ ما که آزادپز می‌خریم.
- اینترنتتون هم آزادپزه؟
+ نه ولی یه آدم بی‌ربطی هم پیشنهاد داده اینترنت آزادپز و دولتی بشه.
- دولتی ارزون، آزاد گرون؟
+ آره.
- اینترنت آزاد هم مثل خیار گرون شده.
+ عجب جمله‌ای. اجازه بدین یادداشت کنم.
- مسخره می‌کنی؟
+ نه. هشت ریشتری بود. تکون خوردم.
- پس اینم یادداشت کن. زین پس به‌جای خیار، بادمجان در بازار عرضه شود.
+ مسخره می‌کنی؟
- نه. کاملا جدی‌ام. از این به بعد به‌جای خیار، بادمجون بخریم که ارزون‌تره.
+ ولی بادمجون که خیار نیست.
- مگه این رپی که می‌خونن رپه؟
+ نه.
- مگه این اینترنتی که داری اینترنته؟
+ یک شباهت‌هایی داره.
- این زندگی‌ای که می‌کنی زندگیه؟
+ نه کاملا.
- پس اصرار نکن خیاری که می‌خوری خیار باشه.
+ ولی من به بادمجون حساسیت دارم.
- یعنی چه جوری میشی؟
+ کهیر می‌زنم.
- فکر کن این کهیرا ستاره‌ان.
+ تلاشمو می‌کنم.
- به تلاشت ادامه بده.

آسمان‌خوانی

درانتظارشهاب‌باران

براساس پیش‌بینی‌های سازمان بین‌المللی شهاب، اوج بارش شهابی جوزایی در شنبه‌شب ۲۲ آذر و بامداد یکشنبه ۲۳ آذر رخ خواهد داد. در زمان اوج، «نرخ ساعتی سرسویی» این بارش حدود ۱۵۰ تخمین زده می‌شود؛ به این معنی که می‌توانیم امیدوار باشیم در ساعات اوج این بارش، زیر آسمانی تاریک، در یک ساعت ده‌ها شهاب را ببینیم. همچنین انتظار می‌رود در شب‌های پنجشنبه، جمعه (۲۰ و ۲۱ آذر) و دوشنبه (۲۴ آذر) نیز تعداد درخور توجهی شهاب در آسمان مشاهده شود. امسال اوج بارش در اواخر ماه قمری رخ می‌دهد و تنها هلال باریک ماه در بامداد طلوع خواهد کرد؛ به همین دلیل مزاحمت نوری ماه بسیار ناچیز است و شرایط رصد به‌ویژه بین ساعات ۱۰ شب تا زمان طلوع ماه در حوالی دو بامداد، ایدئال خواهد بود. نزدیکی زمان اوج به تعطیلات آخر هفته نیز فرصتی مناسب برای علاقه‌مندان جهت برنامه‌ریزی برای دیدن این بارش فراهم کرده است. این بارش شهابی در تمامی مناطق کشور و اصولا در هر نقطه از جهان با آسمانی تاریک و دور از آلودگی نوری، با چشم غیرمسلح قابل مشاهده است و نیازی به تلسکوپ یا ابزارهای خاص ندارد. صورت فلکی جوزا از حوالی ساعت ۱۰ شب در ارتفاعی مناسب از افق قرار می‌گیرد و بهترین زمان برای مشاهده این بارش تا پیش از طلوع ماه در بامداد خواهد بود.